

8. Emil och César bjuder in

César är född i Sverige och uppvuxen i Vällingby, en förort till Stockholm. Radhuset han är uppvuxen i ligger på den gatan där Olof och Lisbet Palme bodde under lång tid (*Faktaruta 1*). César's föräldrar, Isabel och Esteban, var politiskt aktiva i Chile på 1960-talet. De var tvungna att fly efter militärkuppen 1973. Esteban var utbildad ingenjör och fick snabbt arbete på ett svenskt företag och Isabel läste på Stockholms universitet. Hon blev gymnasielärare i spanska och samhällskunskap. När César och hans lillasyster Ana var små var Isabel föräldraledig men så snart barnen kunde börja på dagis (*Faktaruta 2*) började hon arbeta.

Numera bor César i Näsby Allé i Täby (*Faktaruta 3*) norr om Stockholm tillsammans med Emil. César och Emil träffades genom gemensamma vänner för tio år sedan. När de hade varit ett par i tre år ingick de partnerskap. När det blev möjligt för homosexuella att gifta sig i Sverige, år 2009, ingick de äktenskap (*Faktaruta 4*). De vigdes borgerligt vid vattnet i Waxholm.

Emil är åklagare på Stockholms tingsrätt. César är psykolog och arbetar inom barn- och ungdomspsykiatri. Emil och César tycker om att pyssla med sitt hus. De tycker om heminredning och trädgårdsarbete. För ett par år sedan skaffade de en liten hund, en fransk bulldogg som de döpte till Frank Zappa. Frank Zappa är busig och kelig. På helgerna arbetar César och Emil i trädgården och går långpromenader längs vattnet i viken med Frank Zappa.

Den här helgen har grannarna städdag (*Faktaruta 5*) i César's och Emils område. Det betyder att de plockar skräp, klipper gräs, ansar buskar och ser efter gemensamma planteringar. Det är på sensommaren och vädret är ganska varmt och soligt. Framåt kvällen har Emil och César bjudit in grannfamiljerna på grillmiddag i sin trädgård. Några av grannarna har med sig tillbehör och alla har med sig något att grilla. Emil och César har gjort en stor potatissallad med vinägrettsås. De bjuder på vin och öl. César har bakat sju citronpajer och Barbro som bor i huset bredvid har tagit med sig kaffe till alla. Barbro har blivit en nära vän och brukar ofta äta middag med Emil och César. Hon brukar passa Frank Zappa på dagarna när Emil och César arbetar. Barbro är 85 år och pensionär sedan länge (*Faktaruta 6*).

Emil och César har dukat på altanen. När allt är färdigt och alla grannarna sitter till bords passar César på att ställa sig upp och hålla ett tal.

"Kära grannar, vi är så glada att vi får ha er här ikväll. Jag vill passa på att tacka er för ert stöd under den här långa processen när vi ansökt om att få adoptera ett barn. Som ni vet blev vi tidigt godkända som adoptivföräldrar men det är först nu som vi har fått veta att det finns ett barn till oss. Barnet är svenskt och kommer till oss om tre veckor."

Barbro ler och faller en tår. Alla grannarna höjer sina glas, gratulerar och skålar. I bakgrunden hörs Emils och César's favoritsång "Bobby Brown". César sätter sig ner och Barbro lutar sig fram.

Barbro: Men så roligt för er! Jag är så glad för er skull. Det ska bli så roligt med ett litet barn som springer runt här i trädgården. Och ni vet att ni alltid har en barnvakt i

huset bredvid (*Barbro blinkar*).

César: Tack Barbro, du är en riktig klippa. Det är så roligt att det äntligen blir av. Det har ju varit en lång väntan. Vi hade nästan gett upp. Vi fick ju inte utlandsadoptera. Det är nästa inga länder i världen som accepterar homosexuella par som adoptivföräldrar. Och att vänta på ett svenskt barn tar väldigt lång tid eftersom det är lång kö (*Faktaruta 7*).

Barbro: Jag förstår det. Ni har ju väntat så länge.

César: Det är så många runt omkring oss som fått barn på sista tiden. Då blir man ju extra sugen.

Barbro: Ja, så är det ju. Förresten, hur mår ni efter det här hemska som hände i sommarstugan? Har ni hämtat er?

César: Nja, inte riktigt. Det var väldigt otäckt. Vi tänker ofta att det var en sådan tur att vi inte var hemma då. Det hade ju kunnat gå riktigt illa.

Lasse och Marie-Louise sitter mitt emot och hör vad Barbro och César säger. Nu lutar de sig intresserat fram och undrar vad som hände i somras.

Marie-Louise: Men vad säger ni? Har du och Emil blivit utsatta för något?

César: Ja, man skulle kunna säga att vi blev utsatta för ett hatbrott (*Faktaruta 8*).

Emil: Som tur var hade vi gått över till våra sommarstugegrannar Karin och hennes dotter Susanna på middag när det hände. Vi fick också sova över hos dem efteråt. Vi vågade inte sova i sommarstugan. Vi visste ju inte om attentatet skulle upprepas.

Lasse: Vad hände egentligen?

César: Någon kastade in stora stenar genom vardagsrumsfönster. Och bilen var fullklottrad med glåpord såsom "bögdjävlar".

Marie-Louise: Har de åkt fast?

Emil: Nej, polisen har inga spår. Tyvärr är sådana här brott ganska vanliga och polisen har sällan spår och inga resurser för att utreda dem.

César: Vi har lagt ut sommarstugan till försäljning nu. Vi vågar inte vara där mer, särskilt inte nu när vi ska bli föräldrar.

Marie-Louise: Nej det förstår jag. Det är ju viktigt att bo tryggt med barn. Och det gör ni ju här.

César: Ja det är tur att vi bor så bra här. Vi har aldrig känt oss otrygga här.

Marie-Louise: Ja ibland kan sådana här saker gå överstyr. Det kan ju bli frågan om mord.

Barbro: Kommer ni ihåg Lasermannen?

César: Ja, han utförde det som måste vara Sveriges mest kända hatbrott.

Marie-Louise: Herregud så läskigt det var. Så otäckt! Vi gick på helspänn. Det var mörkhyade män som råkade illa ut men vi var ju alla rädda.

César: Han valde inte ut offer som var homosexuella, men det var otäckt ändå.

Marie-Louise: Nej det är sant, det var ju rasistiska hatbrott. Men homofobiska hatbrott är nog minst lika vanliga.

Barnen som är med har nu ätit färdigt, de reser sig och ropar att de vill spela spel på gräsmattan.

Barn: Kan vi spela ett spel tillsammans allihop?

Lasse: Ja det är en jättebra idé. Vi kan tävla i lag mot varandra.

Barbro: Jag har ett boulespel, det är ju roligt! Och det kan alla vara med på.

De dukar undan maten och Barbro förbereder för boulespelet på gräsmattan. De delar in sig i lag och börjar spela. Alla har roligt och det går lugnt till. Plötsligt börjar Frank Zappa hosta förfärligt, han kastar sig på gräsmattan och kräks. Emil springer fram och böjer sig ner över Frank Zappa.

Emil: Åh lilla gubben, vad har du nu ätit? Han stoppar i sig allt möjligt som han hittar när han springer och nosar i buskarna.

Emil och César lugnar Frank Zappa medan de övriga går tillbaka till boulespelet. Men nu hittar man inte lillen som bollen kallas i boule. Det är konstigt tycker alla. Den låg ju där nyss. Alla springer runt och letar efter lillen.

Barbro: Frank Zappa måste ha ätit upp bollen! Det måste vara den han försökte spy upp.

César: Åh nej! Tror du det? Ja så måste det vara. Då måste vi genast åka iväg till veterinärakuten. Ojoj stackars Frank Zappa.

Alla blir oroliga. Emil och César gör sig redo att åka iväg med hunden då lille Olle fyra år kliver fram. Han tar upp en liten röd boll ur sin klänningsficka och säger med hög och klar röst:

Olle: Ni kan få låna min boll!

Alla skrattar och blir glada när de förstår att det inte är lillen som Frank Zappa ätit upp. De vill gärna låna Olles boll säger de. Spelet fortsätter. Emil och César är lättade över att det inte var lillen som Frank Zappa hade stoppat i sig. Men eftersom hunden fortfarande mår dåligt vill de ändå åka till veterinärakuten. De hinner dock inte sätta sig i bilen förrän Frank Zappa börjar kaskadspy portionssnuser (*Faktaruta 9*). Alla stannar upp och tittar förskräckta på Frank Zappa som spyr och spyr. Just då alla tror att hans sista stund är kommen slutar han dock spy, ruskar på sig och börjar skutta omkring som vanligt. Alla drar en lättnadens suck och återgår till festligheterna.

Faktaruta 1: Palmemordet

Olof Palme (1927-1986) var socialdemokratisk statsminister åren 1969 till 1976 och 1982 till 1986. I februari 1986 mördades han på öppen gata i centrala Stockholm. Han hade varit på bio med sin fru Lisbet och då de promenerade hemåt på kvällen utan livvakter överraskades de av en ensam gärningsman. Olof träffades av ett dödligt skott i ryggen. Ett andra skott missade Lisbet som överlevde attentatet. Mordet som aldrig blivit uppkärvat utgör en av de händelser i svensk nutidshistoria som präglat den svenska folksjälen. De svenskar som var tillräckligt gamla för att minnas Palmemordet minns ofta precis vad de gjorde och var de befann sig när de fick reda på att Olof Palme hade mördats. Palmemordet utgör ett kollektivt trauma i Sverige.

Faktaruta 2: Dagis

Dagis är en förkortning av *daghem*. Idag är den formella beteckningen för daghem *förskola* men *dagis* används fortfarande i vardagligt tal. Förskolan ingår inte i den allmänna skolplikten. Barn måste vara ett år gamla för att få börja på förskola. Det året barnen fyller sex år har de möjlighet att börja i *förskoleklass* vilket nästan

alla sexåringar gör (97 %). Förskoleklassen omfattas inte av skolplikten men sker inom ramen för skolans verksamhet och den är därför gratis. Förskoleklass ersätter det som tidigare hette *lekskola* och kallades *lekis*. På förskolan får barnen leka, sjunga, göra utflykter och lära sig saker. Det serveras mat och mellanmål. På många förskolor lagar man maten på plats. Från det år då barn fyller sju år omfattas de av skolplikt. Skolplikten utgör sammanhållen skolgång i nio år.

Faktaruta 3: Stockholm och dess kranskommuner

Stockholm är Sveriges huvudstad. Staden är byggd på flera öar som sammanbinds av broar. Att vattnet är ett så dominerande inslag i stadsbilden gör att staden ibland kallas Nordens Venedig. Den centrala delen av Stockholm, den som ligger innanför de gamla stadstullarna, kallas innerstaden. Det kungliga slottet ligger i Stockholms äldsta stadsdel Gamla stan. Kungafamiljen arbetar på slottet i Gamla stan men de bor på Drottningholms slott som ligger en bit utanför innerstaden. De flyttade dit när kronprinsessan Victoria, prins Carl-Philip och prinsessan Madeleine var små. Runt Stockholms innerstad ligger ett antal kranskommuner. Täby som ligger norr om innerstaden är en av dessa. Täby är den kommun i Sverige med näst högst medelinkomst.

I Storstockholm som omfattar såväl innerstaden som kranskommunerna finns flera hamnar från vilka det dagligen avgår färjor till Åland, Finland och flera av de baltiska länderna som alla är populära resmål för svenskarna.

Faktaruta 4: Registrerat partnerskap och könsneutralt äktenskap

År 1995 infördes registrerat partnerskap i Sverige. Lagen innebar att två personer av samma kön kunde ingå ett juridiskt bindande kontrakt som med några få undantag motsvarade äktenskapet. Ett sådant undantag var att registrerade partners inte hade rätt att få ansöka om och bli adoptivföräldrar. Detta undantag togs dock bort 2003. Sedan dess har samkönade partners samma formella rättigheter vid adoption som olikkönade partners. Ett annat undantag var att registrerat partnerskap inte fick ingås i kyrkan utan enbart inför en civil myndighet, vid en så kallad borgerlig vigsel. År 2009 ändrades äktenskapsbalken så att också två personer av samma kön nu kunde ingå äktenskap. Den könsneutrala äktenskapsbalken innebär att ett samkönat äktenskap är helt likställt ett äktenskap mellan kvinna och man. Den särskilda partnerskapslagen upphävdes i samband med införandet av det könsneutrala äktenskapet. De par som före lagändringen ingått registrerat partnerskap har möjligheten att fortsätta som registrerade partners, omvandla partnerskapet till äktenskap eller att låta viga sig.

Faktaruta 5: Gemensamma städdagar i samfälligheter och bostadsrättsföreningar

I Sverige är det vanligt att boende i hus eller bostadsrätt (en privatägd lägenhet som ingår i en förening där man delar på gemensamma kostnader) som har gemensamt ägda utomhusytor samlas till städdagar. Det vanligaste är att ha en städdag på våren och en på hösten. Under städdagarna hjälps de boende åt med olika former av trädgårdsarbete och annat underhåll som måste göras. Deltagandet i städdagarna är

frivilligt men kombineras ofta med en gemensam måltid för att locka så många som möjligt att delta.

Faktaruta 6: Ålderspension

I Sverige är det möjligt att ta ut ålderspension från 61 års ålder. Den vanligaste pensionsåldern är dock 65 år. Många väljer också att arbeta kvar till 67 år som man har lagstadgad rätt till. För de flesta lönar det sig att pensionera sig så sent som möjligt.

Faktaruta 7: Adoption

Sedan 2003 kan både samkönade och olikkönade gifta par (ej sammanboende) ansöka om och prövas som adoptivföräldrar i Sverige. Rätten att prövas som adoptivförälder gäller också ensamstående. Då inhemsk adoption är mycket ovanlig i Sverige och de flesta adoptionsländer kräver att adoptivföräldrarna är heterosexuella är det i praktiken oerhört svårt för homosexuella att få adoptera. Det är fortfarande (år 2016) endast två homosexuella par som fått barn genom inhemsk adoption. Ett homosexuellt par där den ena parten är brasiliansk medborgare har (år 2016) blivit godkända att ställa sig i den brasilianska adoptionskön.

Faktaruta 8: Hatbrott

Beteckningen hatbrott är en samlingsbeteckning för brott mot person där motivet kan härledas till hat mot personens ras, sexuella läggning, religion eller liknande.

Faktaruta 9: Snus

Snus är en tobaksprodukt som i Sverige säljs i snusdosor. Det kan antingen vara löst (så kallat lössnus) eller förpackat i portioner (så kallat portionssnus). Nikotinet i snuset tas upp av kroppen genom att man lägger det under överläppen. Då snusandet har en lång tradition i Sverige har landet permanent undantag från EU:s förbud mot försäljning av snus.